

Uroš
Kalčič

Kositrni vojak iz plute

Tistihmal se je mračilo že okrog pete ure, še posebej, če so se nad mesto zgrmadili svinčeni oblaki iz dežja.

Bil je ravno tak težak, svinčen dan, grozila je nevihta, iz temnega mraka so se vedno pogosteje prižigale strele. Da je človeku lahko do roba zavrelo, je od nekod prineslo še silnega vetra, da so ostrejša ječala in so se pametni ptiči zatekli v krtine.

Ljubljana je sicer majhno mesto,

a prav je, da se tudi majhnim mestom kdaj pa kdaj pripeti kaj velikega, četudi groznega. In tistega dne in verjetno še lep čas po tem je Ljubljani zavidal sam Pariz. Ulice so bile seveda popolnoma prazne, kajti neumne meščane je že zdavnaj spihalo v Ljubljano, da so zdaj plavali tam nekje v Savi proti Zagrebu in se trkali po glavah.

Pametni so bili seveda doma, nemirno so se sprehajali gor in dol po sobah, hodili na okno, bolščali v črnino, si grizli nohte, tleskali z jeziki in kar naprej ponavljali: »Kaj sem že hotel reči?« ali pa »No, kje sem že ostal?« Da bi človeku tudi prekipelo, je zmanjkalo še elektrike, vode in telefona, tako je bila nadloga popolna. V tej popolni nadlogi — in to zunaj na ulici! — pa se je, ne vem kako, znašel gospod Jožek K., ki so ga sunki vetra premetavali z levega na desni pločnik in nazaj in ga prestavljali, da se je kar na lepem znašel, sedeč na kakšnem napušču, takoj zatem pa že stoječ pred kakšno izložbo s klobuki. Pri vsem tem je pod plaščem stiskal oskubeno kokoš in si na vse kriplje prizadeval, da mu ne bi spolzela spod pazduhe. — Na zunaj je bil gospod vsekakor izredno smešen, zato pa je bil na znoter zelo zelo žalosten; in ne samo žalosten; žolč mu je kar vrel od silovitega srda, kajti prišteval se je namreč ta možakar prav med vrh najpametnejših Ljubljančanov, ti pa so bili, kot smo že napisali, na oknih in se mu smejali. Da je padel v tako bedast položaj, se je imel zahvaliti predvsem svojim staršem, kajti ravno tega dne je obhajal svoj petdeseti rojstni dan in je sklenil, da se za to priložnost najé pečene kokoši, za kokoši pa je treba, kakor je znano, zelo dolgo čakati v vrsti. V tem žoltem gnevu in črnem srdu se je na lepem znašel dvajset korakov pred svojo rojstno hišo. Krčevito se je oprijel mladega gabra in bolščal čez cesto. — Dvajset korakov! Dolgo

je zbiral voljo in pogum, morebiti še kaj drugega, za kar mi ne vemo, in se naposled zagnal. Devet korakov je še nekako šlo, na polovici desetega pa se mu je naenkrat stemnilo pred očmi, zgubil je tla pod nogami, čutil je, kako ga ovija nekaj mehkega, vatastega, ga sesa, dviguje, vzdiguje . . . da, pogodil si, to je bil tisti pravi vrtinec iz Amerike, ki mu pravijo tudi tornado in prenaša s seboj ovce, govedo, drevesa in podobna neuka bitja. To je bilo tam pri lutkovnem gledališču . . .

Jože K. je letel šele dve uri, njemu pa se je zdelo, kot da leti en dan. Ker mu kljub vsem naporom ni uspelo umreti od strahu, je naposled odprl oči. Na levi je brezskrbno spal velik rjav vol, iz gobca mu je molela travna bilka, kdové, katerikrat se je takrat že takole vozil, na desni pa se je odpiralo sinje brezno. Na dnu tega brezna so bili pomladni hribi, reke, sem in tja se je pokazala kakšna vasica, tovarna, dimnik, iz katerega se je leno izvijal črnkast dimček, kmetijska zadruga, zdaj je lahko videl tenko belo cesto in po njej je peljal rdeč avtobus, potem je letel nad temno modrim smrekovim gozdom, ki mu ni hotelo biti konca, in ker mu ni bilo konca tudi v naslednje pol ure, je Jože K. krepko zdehnil, se pretegnil in spet zaspal. Prebudil se je, ko je bila še trda tema, le čisto na robu obzorja so bile zvezde že za las obledele. Prebudil se je tudi vol, rignil in rekel: »Morebiti je posesalo tudi kakšen senik,« in se napotil naprej po vrtincu, da si poišče krme. Gospod se je popraskal po glavi in začel misliti. Mislil je dolgo in nekako takole: 'O, ko bi imel zdajle pri sebi steklenico vina! Odprl bi jo in se napil te opojne tekočine, da bi pozabil na ves svet in na strašno smrt, ki me čaka; kajti zanesljivo me razbije ob kakšni skali.'

Resnica pa je bila, žal, mnogo bolj kruta in Jože K. bi si moral pravzaprav obljuniti vseh deset prstov, če bi ga res samo v skafo treščilo. Ko se je namreč prebudil, ni bil mrtev in razbit, kot bi si lahko želel, temveč cel in živ, le leva noga ga je malce bolela v mezincu. Ozrl se je naokrog: sedel je na lepem gorskem pašniku sred širne in prazne Sibirije! V daljavi je videl nekaj, kar je bilo podobno planšarski koči. Od nekod se je oglašilo tiho zvončkljanje. Možaku je srce zapelo od radosti, zavrnil je, skočil pokonci in se zapodil čez nizko planinsko travico. Krilil je z rokami kot majhen otrok, toliko da se ni valil po tleh kot majhen prašič, ko ga je nenadoma nekaj pograbilo in izdignilo v zrak, da je okamnel obvisel kake tri metre nad tlemi. Obrnil je glavo in lasje so mu v hipu posiveli. Zakaj? Takole je bilo: Jože K. je bil, kot smo že rekli, neuk, kot je vse živo, kar se prevaža z vrtinci naokoli, zato ni vedel, da v Sibiriji živijo nekoliko drugačni ljudje kot v Ljubljani, drugačni ne toliko po obliki in značaju kot po dolžini. In plavolasa, precej debela, a mlada ženska, ki ga je držala za ovratnik in ga grdo gledala, je res segala svojih pet metrov v višino, kaj se hoče. Jože K. je brez prestanka strmel vanjo in si želel, da bi šel nazaj v vrtinec. Ženska, pravzaprav je bila to grda baba, grda mlada baba, ga je nekaj časa zviška merila, potem pa pljunila na tla in rekla:

»Pojedla te bom.«

»Ne ne,« je zastokal on.

Ženska je debelo pogledala in rekla:

»Te pa ne bom.«

Nastala je tišina, le zvončkljanje se je tiho oglašalo. Ženska je zavrtela možakarja, si ga natanko ogledala in še enkrat pljunila predse:

»Od kod si?«

»Iz Ljubljane.«

»Aa.«

»Poslušaj me zdaj,« je rekla grda mlada baba po daljšem premolku, postavila gospoda v travo in počepnila: »Ne bom te pojedla pod enim pogojem. Pogoj pa je tale: povedati mi moraš tako pravljico, da bom na koncu vesela in sita obenem.«

Po teh besedah ga je zgrabila in odnesla s seboj v kočo, pristavila kotliček za čaj, sédla na kože, ga postavila na prevrnjeno golido, da je sedel na njenem robu in bingljal z nogami, in mu velela, naj začne. Jože K. je nekaj časa samo drgetal, se potil in šibil, kajti v življenju ni znal ene same pravljice. Potem, ko se je dobro spotil, pa je pomislil takole: 'Ker pravljice nobene ne znam, izmislit si moram jo sam!' In je trikrat pokašljal in svečano začel:

»Nekoč . . .«

»Kdaj,« se je zadržala grda mlada baba.

»Leta 1898.«

»Aa.«

»Leta 1898 je torej . . . živel, pravzaprav niti ni živel, kajti . . . to je težko povedati. Leta 1898 je torej na Nizozemskem, v deželi panterjev, rib in snežnih vršacev, tam, kjer se veter nikdar ne ustavi, zato . . . ker . . . gnezdiyo večni orli in se od zunaj v kočo sliši tiho zvončkljanje . . . iz vitkih minaretov . . . po neizmernih močvarah pa ljudje pečejo prašiče . . . je živel, pravzaprav niti ni živel, ker je bil, ker je bil . . . iz plute, kositrni vojak.«

»Kositrni vojak iz plute?«

»Pravzaprav ne, ampak samo kositrni vojak. Ampak si je želel, da bi bil oboje: kositrni vojak in iz plute.«

»Zakaj?«

»Tega pa . . . o tem, ravno o tem pa pripoveduje pravljica.« Jože K. si je obrisal potno srago. »Tam torej . . . v tej deželi, na Finskem, kjer znajo ljudje samo po turško sedeti in sonce pripeka, da olje v loncih vre in vino v sodih zmrzuje . . . čudežni deželi bikoborb in sprehajalnih . . .«

»Dosti,« je zavpila baba, »dosti imam te tvoje bedaste dežele. Nadaljuj!«

Jože K. se je zgrbil vase. Naj sploh nadaljuje? Če bo babo že kako razveselil — kar pa se mu seveda zdi vse prej kot mogoče — s to pravljico, nasitil je ž njo gotovo ne bo. Sicer pa, kar bo, bo. Mogoče se ga na koncu usmili. Tudi ne bi bilo napak, če bi jo s pripovedovanjem zazibal v sen, potem bi pa že kako ušel.

»R-ravno to sem hotel reči: v tej bedasti in odurni deželi je bil . . . je bilo mesto — prestolnica vse bedarije in v njej je živel kralj, bebec vseh beb-

cev. In v tej prestolnici je bil potem tudi še . . . en graben, pravzaprav odtočni jarek in na dnu tega jarka je v neko zarezo zataknen stal tisti k-kositrni vojak. Ta kositrni v-vojak si je najbolj od vsega želel, da bi lahko odšel kam daleč stran iz te prestolnice bedarije . . . in nihče ne ve, kako mu mu je srce krvavelo, ko je moral gledati zamaške in druge plutovinaste živali, ki jih je vodni tok veselo nosil naprej po opravih v potoke, reke in morja. Kako si je želel videti ocean! In je premišljeval: ko bi bil kositrni vojak iz plute, potem bi lahko povsem varno potoval okrog sveta. Če bi se namreč hotel voziti po gladini, bi bil plutovinasti vojak, če pa bi hotel sedeti na globokem dnu, pa kositrni vojak. Kadar bi mu iz neba grozile race, bi bil kositrni vojak, kadar pa bi mu z dna po življenju stregli raki, pa plutovinasti . . . in narobe: kadar bi mu z dna reke grozili raki, bi bil kositrni vojak, kadar pa bi mu z neba stregle po življenju race, pa . . .«

»Razumem,« ga je prekinila baba in nagubala čelo. »Nadaljuj.«

»In . . . je sklenil, da se ob prvi priložnosti napoti in odkorači v širni svet . . .«

»Kako napoti, če je bil pa zataknen na dnu?«

»Ko ne bo vode v grabnu.«

»Kdaj, lepo te prosim, pa ni vode v grabnu?« se je raztogotila grda mlada baba.

»T-takrat, ko gredo vsi prebivalci v močvaro peč prašiče.«

Baba je zavila z očmi, a rekla ni nič.

». . . in je torej sklenil, da ob prvi priložnosti, medtem ko bodo ljudje pekli prašiče v močvari, odkorači v . . . Mozambik, kjer živi plutovinasti kralj, da ga poprosi . . .«

Baba je začela zdehati. Možak se je razveselil in hitro nadaljeval.

»A pot je bila dolga dolga dolga . . . dolga . . . in hodil je veliko veliko dni, da je bil ves utrujen in so ga stopala pekla in si je želel zaspati . . .« Mož je utihnil, kajti baba je zaprla oči. Že se je pripravljala, da skoči z golide in jo ucvre, ko je baba rekla »Ja?«

»Ja, in potem je pač hodil še naprej, dokler ni prišel v Ameriko, vprašal, kje leži Mozambik, še prej pa je potoval v kitovem želodcu. Pokazali so mu pot in v treh tednih je prišel do ograje, na kateri je pisalo s krvjo na razpeti človeški koži: Mozambik. Vojaku so vstali lasje, a kaj je hotel, za vsak primer je pljunil na sabljo in se zaril v temno goščavje. Oprosti, da neham; nekaj bi te rad vprašal.«

»Kaj?«

»Ali nimaš nobene krave?«

»Zakaj?«

»Da bi jo pojedla namesto mene.«

Baba ga je nekaj časa začudeno gledala, usta so se ji krivila, kajti ni vedela, ali naj se smeje ali besni.

»Ti pa ne moreš biti pri pravi, kaj. Krave so vendar svete živali.«

»Ah, da, seveda, svete živali, tu pri vas doli . . . Kar se pa mene tiče, ti kar takoj povem, da res nisem pri pravi in tudi bolan sem nekaj, tako da moram biti hudo strupen . . .«

»Marš,« je zavpila baba in že je kazalo, da ga hoče vreči v krop, pa se je zadnji hip premislila. Mali mož je vztrepetal in pohitel: »Kje sem že ostal . . . ja, kje sem že ostal . . . aha! Mali kositrni vojak je torej splezal na tisti stolp, in res, na vrhu je gnezdil sokol — točno tako, kot je mislil . . . vojak namreč, ne sokol, ker sokol sploh ne misli, še najmanj pa to, kje bo gnezdil . . . Kositrni vojak se je lepo predstavil in ga poprosil, če ga odnese do plutovinastega kralja, ker sam ne bo nikdar prišel do tja, ker bo prej zarjavel.«

»Lažeš, pes,« se je zadržala ženska, »kositer ne rjavi.«

»Vem, vem, ampak je že tako bilo, je že tako mislil . . . seveda, pozabil sem: še prej, ko je bil še v odtočnem jarku, mu je namreč neki nevoščljiv žebelj, ki se je mimo prevalil, tako natvezil . . . vojak mu je pa verjel — kaj mu ne bi, žebliji imajo glave! In si je torej sokol nataknil naočnike, ker je rad delal videz učene sove: 'Do kralja da bi te odnesel? Hm. Hm.' In si je začel prav počasi basati pipo, da bi bil podoben bobru. 'Ja, odnesti, odnesti, odnesti; samo to. Samo to bi radi. Kar naprej hodite k meni in beračite: odnesti, odnesti, odnesti. Dobro, bom pa odnesel, ampak ne bom te odnesel čisto do kralja, ker sva zadnje dni v nekakšnih, kako bi rekel . . . skratka, odnesel te bom . . . aha, v škripcih! . . . odnesel te bom do neke gore, tam se pa poveži s kom drugim, do vrh glave vas imam vse skupaj.' In ga je odnesel do tiste gore, si nažgal pipo, ki mu je bila medtem ugasnila, in se počasi odpravil nazaj v oblake. Vojak je sédel na tla in zajokal.«

»Dovolj. Gremo spat, je rekla grda mlada baba, privezala moža na verigo, spila čaj in legla na kožuh.

Noč je bila svetla. Jože K. je uklenjen sedel na robu golide in gledal zvezde, ki so žarele v špranjah grčave kože. Z druge strani je svetil mesec, da je lahko videl spokojno notranjščino: ogromno žensko, ki je ležala v kožah, kotliček za čaj, žareče oglje, lonec medu, vrč mleka, vse tako domače, da mu je bilo za hip toplo pri srcu. Zakaj je tako velika, se je žalostil Jože K., gledal babo in sedé zaspal.

Naslednji dan je bila ženska ves čas na paši, tako da je imel dovolj časa za svojo pravljico, a zbrati se na noben način ni mogel. Kar si je izmislil, je sproti pozabil, res pa tako in tako nič ni bilo. Zato je sklonil glavo in brez misli čakal, da se vrne baba.

»Kositrni vojak,« je počasi začel zvečer, ko je baba naložila na ogenjček in pristavila kotliček za čaj, »kositrni vojak ni in ni bil zadovoljen. Čim dlje je poslušal starca, tem bolj mu je bilo jasno, da ima pred seboj hinavca in lažnivca. A rekel ni nič in mu je molče sledil, z budnim očesom in desnico, pripravljeno na vse. In res, znoči se, prideta do samotne kmetije. Grbasti starec se skloni k vojaku, se zaheheče in reče: 'Zdaj ti bom pokazal tvojega kralja.' Vojak zgrabi za sabljo, a prepozno. Modrijan ga zaveže v malho in zaklene v kletko. 'Jutri opoldne te skuham, še prej pa te pri živem oderem, da boš brez kože tekal in prosil milosti, a milosti ne bo od nikoder, samo jaz bom, ki te bom s cepcem mlatil po odprtem telesu in sol po svežih ranah posipal.' Prišla je noč, vojak je sédel in zajokal. Pa je prišepal

tisti dihur, ki mu je bil vojak prejšnjo noč dobro delo storil in mu nogo obvezal.«

»Kakšen dihur? Nobenega dihurja se ne spomnim,« je nejevoljno zamomljala baba in žvečila kost.

»Tisti od prej . . . iz Kuglerjevega močvirja, kjer mu je hudobni jež na nogo stopil . . .«

»Aa,« je rekla baba in videti je bilo, da nekaj drugega premišljuje.

»Torej . . . kje sem . . . zdaj sem se pa čisto zmedel. No, recimo: ko je prišel enooki deček domov, kaj je zagledal! Hudobnega očeta, ujetega v lastno past, kako poskakuje na levi nogi, se vrti v krogu in si besno grize rep.« — Mož je umolknil, da bi požrl slino. Debela baba je srepela predse v ogenjček in nekaj tuhtala. Mož jo je gledal. Debela baba si je grizla noht. Nastala je tišina. Le od zunaj se je seveda oglašalo tiho zvončk-ljanje. Tako sta molčala pol ure, dve, mož se je nekaj časa čudil, potem pa se je tudi sam potopil v nekakšne spomine. Kar naenkrat se je zvečerilo — to se tu v planinah tako znenada zgodi. Baba je zvrnila skodelico mleka, vstala in se brez besed odpravila v noč. Mož se je čudil in ni vedel, kaj bi. Le kam je šla? In zakaj si je grizla noht?

Naslednjega dne je bila baba bolj divja kot kadarkoli poprej. Kar naprej je kričala, lomila debela, vsakih pet minut je zgrabila malega moža in ga nesla nad brbotajoči kotliček, se krohotala in ga premetavala sem in tja. Šele zvečer se je nekoliko umirila in zahtevala, da nadaljuje pravljico. Zatem je segla po vrč vina, ki ga je bila privlekla od kdové kod.

»Hrošček je privzdignil obrvi in nejeverno pogledal pikapolonico: 'Da bi samo ti ves lonec marmelade pospravila? Ne, tega ti pa že ne verjamem. Vsaj ducat vas je bilo tukaj. Jaz pa medtem garam, da sem ves črn. Saj nič ne rečem: lepo, da braniš svoje prijateljice, ampak kdo ti bo verjel. Če ti je lagati v veselje in uteho, potem delaj to tako, da ti bodo vsi verjeli, sicer boš kmalu vsa črna.' Pikapolonica je pogoltnila slino in molče odšla prek lista. Ustavila se je na robu, sklonila glavo in zaihtela: 'Pa sem jo vendar sama pospravila — ves lonec,' je govorila sama s seboj, da je nejeverni hrošček ne bi slišal.«

»Iz katerega kraja, praviš, da si?« ga je na lepem vprašala baba.

»Iz Ljubljane.«

Spet sta se pogreznila v molk. Zdaj se je možu zazdelo, kot da je na obraz grde mlade babe legla senca žalosti. Skomignil je z rameni in molčal, ko je naenkrat planila pokonci, ga zgrabila in zatulila, da je koča zastokala:

»Boš al ne boš povedal pravljice, smrdljivec ušivi. Čakaj, čakaj, ti bom jaz pokazala,« in je začela pripravljati kotliček. »Tole je zate. Ko zavre, te denem noter.«

»Saj bom, saj bom povedal,« je zaihtel mož in se resnično ustrašil.

»Potem pa prosim. Torej: pravljico o . . .«

»O . . . o . . . o . . . steklenem . . . gum . . . kositrnem vojaku, seveda. Prijatelji so se dolgo nalivali rdečega vina, vse tja do trde noči, in ko so bili vsi do konca pijani, so sklenili, da se pojdejo poveselit in ponagajat županovemu razvajenemu sinčku. In so šli . . . Kositrni vojak pa je ne

bođi len vse to videl in na vrat na nos stekel, da bi povedal županu. A kaj, ko ni bilo tiste kavke, ki bi ga odnesla, sam pa je bil bolj kratkih nog; približno take je imel kot žveplenke. Medtem so pijani mladci skovali res peklenško šalo. Takole so si zamislili: eden naj bi šel pod okno, kjer spi županov razvajeni sinček, in tiho rekel: 'Hoj, pridi sem, videl boš zvezdni prah.' Deček bi seveda vstal, ker kljub silni razvajenosti česa takega pač še ni videl, in šel k oknu. Tedaj drugi mladec, ki tiči skrit za oddaljenim grmom, zašepeta: 'Stopi semkaj, pod drevooo!' In deček stopi seveda, čeprav malo nerad, pod drevo. 'Kje je zvezdni prah?' vpraša deček in gleda v temno nebo. 'Obrni se,' zašepče tedaj tretji glas za njegovim hrbtom, kajti tamkaj je bil skrit četrti mladec. 'Joj,' se prestraši deček, 'kdo si ti, da si povsod?' Peti mladec, ki se je skrtil na drevo, tiho spregovori: 'Star berač, ki so ga ves čas topli, pa mu je duša ušla iz telesa.' Deček vtrepeta. 'In zdaj vračam tisto, kar mi je kdo kdaj podaril,' se je zdajci oglasil šesti fant izza dimnika na dečkovi hiši. Deček je prebledel in zajecjal: 'Ampak, saj jaz nisem nikoli nikomur nič podaril.' 'O, pa si,' je z žalostnim glasom rekel sedmi mladec, ki se je bil skrtil tik pri dečkovih nogah, da je ubožec kar poskočil. 'Pa si, pa si. Dobro se spominjam. Nekoč si mi vrgel skoz okno srebrnik v dlan in ko sem ga hotel spraviti v žep, si potegnil in srebrnik je odletel nazaj v tvoje roke; kajti privezal si ga bil na vrvico.' Deček se je stresel, a bilo ga je preveč strah, da bi lahko bežal, razumel pa tako in tako ni nič. Na polje in gozd je legla tišina. Deček je zajokal: 'Kje je zvezdni prah?' 'Kje je zvezdni prah?' je ponovil mladec spod njegovega okna. 'Odpri oči in videl ga boš.' Deček je odprl oči, a zvezdnega prahu ni videl. 'Ga vidiš?' 'Ne,' je rekel deček in si brisal solze in nos. 'Seveda ne. Kako bi ga tudi!' se je oglasilo. 'Kako bi ga neki videl, ko pa ti je šel v oči!' In na dečka se je iz vsepovsod zgrnil tih smeh, da ga je v tej vlažni in tihi noči še bolj zabeblo.«

Ženski je vino očitno zlezlo v glavo. Zavila se je nazaj v kože, si podprla glavo in med zdehanjem rekla:

»Kaj pa kositrni vojak? Je prišel pravočasno?«

Možakar skoraj ni verjel svojim ušesom; torej ni še vse izgubljeno!

»Kositrni vojak, žal, moram povedati, ni prišel pravočasno. Pravzaprav, kakor se vzame; je prišel in ni prišel.«

»Kako je to?« je vprašala baba in nagubala čelo.

»Takole: ni prišel pravočasno, da bi obvestil župana, to drži. Spet pa je prišel pravočasno, da se je lahko potem zgodilo tisto, kar pripoveduje naša povest.«

»Ne razumem,« je rekla baba malce nejevoljno.

»Poglej, takole je bilo: Ko je vojak prisopel do županove hiše, ne, takole bom povedal: Županov razvajeni sinček se je ravno razburjal in tolkel po kolenih v očetovi sobi, češ kaj so mu zagodli, da se je stari župan kar tresel od srda, skakal v spalni srajci s postelje na tla in na mizo, ko je naredilo prav potih, a dovolj močno, da se je slišalo: tok tok. Vstopil je kositrni vojak, vihtel svojo pravično sabljo, pokleknil po viteško na eno koleno, se prijel za srce, povedal, da je prišel ravnat krivico, in se priklonil. Tedaj je užaljeni deček zacepetal, pokazal s prstom nanj in zakri-

čal: 'Tale je bil, tale je bil!' — Župan je zgrabil kositrnega vojaka in ga zaklenil v blagajno.«

»Ampak zakaj je prišel pravočasno,« si ni dala miru baba.

»Zato vendar, da ga je lahko dal župan v blagajno. Kajti če se to ne bi zgodilo, potem ga tudi drugega dne pes sivolasega sodnika ne bi odnesel v gobcu do dvorne dovilje, ta pa ga ne bi pomotoma, skupaj s perilom, izročila svinjski dekli, ki je šla štrgljat konja, tako da je vojak končno le prišel do svojega konja, čeprav se je moral skrivati v njegovi grivi . . .«

Baba je nekaj časa premišljevala.

»Ha ha,« je rekla čez nekaj časa, potem pa zamahnila z roko in dodala: »Sicer se mi pa nocoj ne ljubi misliti.«

Ko je možakar to slišal, si je rekel: zdaj moram zgrabiti, zdaj ali nikoli. Vzdihtil je in rekel zaspano:

»In takooo je končno kositrni vojak prišel do svojega konja.«

Oba sta bila tiho. Možak je gledal babo. »Pravljice je tukaj konec; me ne boš pojedla?« — A baba je že spala, iz minute v minuto globlje, na koncu se je zavalila na trebuh in zahrčala. Možak je žalostno vzdihtil, prekrizal roke in zadremal.

Drugega dne se je baba vrnila s paše dokaj pijana. Zavalila se je na tla, se začela nalivati z vinom in ni črhnila. Možak toliko da je lahko rekel: »Mornar je veselo stekel domov, kajti take ribe pač še ni videl, odkar je teptal oceane . . .« in baba je že padla na hrbet in grozno zasmrčala. Tudi naslednjega dne ni bilo dosti boljše. Toliko da se je še zmenila zanj. Zdaj se je začel možak bati za svoje zdravje, kajti odkar je sedel na tisti golidi, še ni zaužil prave zelenjave. Zvečer naslednjega dne baba ni pila, temveč si je grizla noht, pljuvala in hodila gor in dol po kolibi. O polnoči se je začelo trkanje. Planila je na plano, zaprla vrata za seboj in zginila v noč.

Bilo je še temno, ko se je Jože K. prebudil, kajti nekaj ga je speklo v bose podplate. Odprl je oči in kriknil od groze. Baba ga je držala nad kotličkom, mu namakala stopala v krop in se na ves glas krohotala. Možak je cepetal, bingljaj z nogami in prosil: Ne, ne!

»Vsa druga mrčes je že pokonci, samo ti bi še smrčal. Boj se me, danes te bom pojedla,« in ga je vrgla nazaj na golido, besno zaloputnila z vrati in odšla.

Vrnila se je prej kot ponavadi. To pot je zopet pristavila za čaj, gubala čelo in kar takoj zahtevala pravljico o kositrnem vojaku.

»Sokol si je nataknil naočnike, ker je rad delal videz učene sove: 'Do kralja da bi te odnesel? Mm. Hm.' In si je začel prav počasi basati pipo, da bi bil podoben bobru. 'Ja, odnesti, odnesti, odnesti; samo to. Samo to bi radi. Kar naprej hodite k meni in beračite: Odnesti, odnesti, odnesti. Dobro, bom pa odnesel, ampak ne bom te odnesel čisto do kralja, ker sva zadnje dni v nekakšnih, kako bi rekel . . . skratka, odnesel te bom . . . aha, v škripcih . . .«

»To smo že slišali,« se je zadržala baba in udarila s kostjo po tleh.

»Joj, saj res,« je hitel mož ves prestrašen. »Zdaj smo tam . . . tam . . . ko je bil . . . most trhel in . . . in ni mogla vojska čez. Pa je . . . p-pritekel,

pravzaprav počasi je prišel bataljon do do do tega mosta, ki j-je bil trhel. In je rekel feldmaršal: 'Hop, stoj vsakdo! Ali je kaj trden most?' A most je bil kar tiho, zato se je feldmaršal razjezil, ga počil po grbi, da je zaškripal, in poklical svojega umstvenega svetovalca, mladega Francozka z višnjevo perjanico, da mu pove, kaj naj stori. 'Pojdimo čez,' je predlagal Francozek. 'V redu, ampak kaj, če se podre?' je vprašal feldmaršal zaskrbljen. Francozek je zakopal svoj veliki nos v dlan in se vrgel na štor v premišljevanje. Medtem si je bataljon postavil majhen tabor in si skuhal klobaso. Naposled je Francozek vstal, si dal roke na hrbet in začel krožiti okrog feldmaršala: 'Če gremo čez in se most podre, tedaj pademo v graben. Če pa ne, poudarjam, če pa *ne* gremo čez, tedaj se most *ne* podre. Če pa se *ne* podre, kakor sem pravkar rekel, potem seveda lahko gremo čez,' je vzkliknil, plosknil z dlanmi in pogledal feldmaršala. 'Bravo, ti si glava' se je navdušil feldmaršal in ukazal prečkati most. Most je zdržal in bataljon ni padel v graben.«

»In kje je tu kositrni vojak?« se je razjezila ženska.

»Kositrni vojak? V grivi feldmaršalovega konja,« se je odrezal možakar in se čudil sam sebi.

»In?«

»In je prišla vojna, dvajsetletna vojna, v kateri je padel mladi Francozek v roke sovražniku . . . in je ostal feldmaršal sam, samcat na celem svetu, kolovratil je naokoli in iskal pametnega Francozka. Pa pride trhel most . . .«

»Koliko jih bo še,« se je zadržala baba.

»Ni ga bilo, ni ga bilo,« se je splašil mož in hitel naprej: »Tedajci je iz feldmaršalovega konja grive prilezel kositrni vojak, vihtel svojo pravično sabljo, pokleknil po viteško na eno koleno, se prijel za srce, povedal, da je prišel ravnat krivico, se poklonil in rekel, da mu pové, kje je njegov pametni Francozek, če mu on za to stori nekaj drugega. 'Vse na svetu, vse,' mu je hitel zatrjevati razburjeni feldmaršal. 'Povem vam, kje je, če me odpeljete do plutovinastega kralja.' 'Seveda, seveda, kaj ne,' je kričal feldmaršal in od veselja je starcu pritekla debela solza. 'Kje je, kje je moj Francozek?' — 'Pri plutovinastem kralju,' je odločno dejal vojak, zamahnil s sabljo in se zaril nazaj v grivo, feldmaršal pa je pognal konja v dir, ne da bi vedel za ukano.

»No, krasno,« je rekla debela baba in pljunila predse.

»Saj to ni iz hudobe naredil,« je zatrjeval možakar, ker se je bil malce ustrašil. »Feldmaršal je bil star, feldmaršal je bil star sto let in s tem, da se mu je vojak zlagal, s tem mu je samo prižgal . . . iskrico veselja v večno temo žalosti in objokovanja. Treba bi ga bilo videti, kako lahkega srca je vihral tja v osrčje Mozambika . . . verjetno bi se dal tudi sam prostovoljno tako ukaniti, ko bi mu bil kdo predlagal; stare kosti so v hipu oživele . . .«

»Nič!« ga je prekinila ženska. »Ni opravičila.«

»Gre namreč za to, da je feldmaršal v mladosti nekaj grdega storil. Ko je bil star dvajset let, takrat pa je človek nekako, kako bi rekel . . . skratka, ko je bil star dvajset let, je nekega sončnega dne stopil v hišo

svojih staršev, planil v kuhinjo, kjer je njegova betežna in strta mati pomivala lesen pod, se razkoračil prednjo in razburjeno vzdiknil: 'Mati, vstanite, vstanite, mati, nekaj boste slišali!' Mati je prav tako razburjena vstala in se z vprašujočimi očmi zazrla v sinov srečni obraz. 'Kaj je, kaj je, sin moj?' Sin jo je objel, jo zavrtel po sobi in vpil: 'Nekaj čudovitega se je zgodilo, nekaj čudovitega. Nekaj takega, nekaj tako veselega, da bo vaše bolno srce le s težavo preneslo.' — 'Tak kaj je, kaj, povej že enkrat,' je vsa nestrpná hitela mati in zardela od velikega pričakovanja. Takrat pa se je sinov obraz znenada pomračil, spustil je mater na tla in rekel: 'Saj ni nič. Saj ni nič, samo . . . tako . . . hotel sem prižgati . . . iskrico v vašo sivo vsakdanjost . . .' in je sklonjene glave odšel skozi vrata. Zunaj je sédel v toplo, visoko travo in zajokal. V grlu ga je nekaj stiskalo. Saj pravzaprav sem res prižgal in vse je prav, je tuhtal, samo ne vem, zakaj je zato potem meni toliko bolj hudo.«

»Bedarija,« je zagodrnjala baba in spila skodelico čaja.

»In tako sta jezdila na feldmaršalovem konju čez drn in gozd.«

»In strn, se reče, osel.«

»Ampak tam v Mozambiku nimajo strní . . . tam kruha sploh ne . . .«

»Ah, dosti te imam. Danes te še ne bom pojedla, jutri pa.« In je, kot ponavadi, v trenutku zaspala.

Naslednjega dne baba ni šla na pašo, kajti ulil se je dež. Tako se je cel dan valjala po tleh, preklinjala, gledala skozi špranje in grozila možu, da ga pojé, če zine eno samo besedo.

»Zdaj ti pa jaz povem eno pravljico,« je na lepem zavpila, ko je planino zagrnil večer. »Na sredi Kitajskega morja živi en črnc in škripa s čekani. Zato, ker je bilo takole: To pravljico mi je povedal oče, ko sem bila majhna. V Kengi, v revni vasici, je živel črnc, ki je hotel poglavarjevo hčer za ženo. A poglavar je rekel: 'Jok, ne dam, ker si preveč zabit in premalo črn.' Tedaj črnc ni vedel, kaj bi naredil. Splezal je na palmo in tuhtal leto dni. Po letu dni je priplezal dol in stopil k poglavarju: 'Praviš, da sem premalo črn in da imam premalo soli v glavi?' — 'Da,' je odvrnil poglavar. 'Potem grem, da se popravim,' je rekel črnc, si zavezal culo, pomahal in zginil v grmovju. In kaj je naredil? Zginil je v grmovju in se odšel sončit na sredo Kitajskega morja, da si pridobi več črnine na kožo in več soli v glavo. Zdaj še vedno tam sedi in škripa s čekani . . . In od takrat naprej se reče črncu tudi zamorec. Vidiš, to je pravljica, ne pa tista tvoja žlobodra.«

Možak je takoj pohvalil pravljico in očeta, ki jo je bil povedal, obljubil, da bo od sedaj naprej tudi on pripovedoval boljše pravljico in začel:

»Svinčeni vojak je utrujen sédel na obcestni kamen, požiral prah in čakal, da umre. Tedaj se je na obzorju prikazala postava žalostnega mladenciča s popotno culo na rami. To je bil mlad črnc — študent strojništva. Prisedel je k vojaku, razvezal culico, vzel iz nje kos kruha s klobaso in na vso moč zajokal. 'Kaj pa je,' je rekel vojak začuden, kajti prepričan je bil, da vse gorjé tega sveta prenaša on in da se vsi drugi ljudje veselijo na njegov račun. 'Kaj je, kaj je,' je odkimaval črnc in si brisal solze. 'Takole je bilo. Ravno sem se pripravljaj za izpit iz dvotaktnega motorja, ko je na okno potrkal kakadu in mi rekel, naj pogledam dol na ulico. Pogledal sem

in kaj sem videl? Debelega belca, kako je neusmiljeno pretepal psa. Ni mi dalo miru, stekel sem dol na cesto, rešil psa in pošteno premikastil gospoda. Srečen sem se vrnil v sobico in se potopil v branje. Naslednjega dne spet potrka kakadu in reče, naj pogledam na ulico. In kaj vidim! Čudovito plavolaso deklico, kako krmi goloba. Stečem dol in v hipu se med nama vname najsilnejša ljubezen. — Vsak dan sva se dobivala v bližnjem parku za prodajalcem sladoleda, po izpitu pa sem šel, da se predstavim njenim staršem. In sem šel . . . in kdo drug je bil njen oče kot tisti gospod, ki sem ga bil pošteno premikastil: sam dekan fakultete in nihče drug . . . in sem šel, vzel tole culico in zdaj hodim in iščem tistega kakaduja in se sprašujem, kaj naj storim.' — Kositrni vojak je zmajal z glavo in rekel: 'Da, da, vi študenti strojništva! Vse preveč razumete motorje in vse premalo svet. No, kar je, je, tu se ne da nič pomagati; ali pač! Poslušaj, skleniva pogodbo; jaz poznam svet, ti poznaš motor. Jaz ti pomagam, da dobiš nazaj svojo ljubezen, ti pa daj meni, da dobim nazaj sebe.' — 'Kako to misliš,' se je začudil črnc. 'Ni važno,' se je odrezal vojak. 'Takole storiva: ti mi naredi majhen dvotaktni aeroplanček, da poletim do plutovinastega . . . skratka, da poletim tja do dekana, splezam ponoči v njegovo posteljo, prav na blazino tik k njegovemu uhlju in mu zašepetam magično besedilo pozabe, tako da se mu bo zjutraj zdelo, kot da se mu je o vsej tej nezgodi s teboj sanjalo.' — 'Kaj pa, če ne pozabi,' je zaskrbljen vprašal črnc. 'Nič ne skrbi,' ga je miril kositrni vojak, 'vešč sem svojega posla. Ko sem bil še študent filozofije, sem si s tem služil kruh.'«

»Tale tvoj vojak mi je čedalje manj všeč,« se je razjezila baba.

»Saj je meni tudi, je rekel možak. »Ampak kaj se hoče, na tej naporni poti so se mu začeli možgani že po malem kisati, srce pa mu je od strašne želje, da bi videl plutovinastega kralja, otrdelo, tako da si sploh ni več pomišljal lagati . . . in spet se je izgovarjal pred samim seboj, češ: ni greh . . . prižigati iskric. In tako . . . se je ubogemu črncu utrnila iskrica, da se je ves vnet vrgel na delo. Ko je pretekel teden, se je pred vojakom bleščal rdeč dvotaktni avijonček. Črnc mu je v nekaj besedah razložil, kako naj leti z njim, si obrisal solzo, pomahal vojaku, ki je urno splezal v stekleno kupolo, in ga rotil, naj se čim prej vrne, potem pa si je šel ves nervozen grist nohte v smokvino senco. In so se mu tako tam v senci štiriindvajset ur prižigale iskricice . . . vojak pa je letel visoko nad evkalipti globoko v notranjščino pragozda.«

»Prašič,« je nejevoljno zamomljala ženska in odkimala z glavo.

»Kako dobro si to zadela,« je žalostno povzel mož. »In ko je takole letel v rdečem aviončku nad mesnatimi listi košatih krošenj, visoko nad prašiči in žirafami, se je počutil kot majhen bogec. Kot majhen bogec, ki prižiga iskricice . . . in je odprl kupolo in odvrnil še tisto malo slabe vesti, kar jo je vozil s seboj, da je padla na glavo nič hudega slutečemu krokodilu, ki se je sončil na bregu umazane reke in se že tako in tako kremžil od preobilja svoje lastne. Tako je letel tri dni in tri noči in mu je pošlo gorivo, da je moral pristati. In je vzel kanglico, da jo napolni z nafto, ko se ga naenkrat poloti . . . silna zaspanost . . .

»Kaj, ko bi malo skrajšal,« je rekla baba in grozeče izbuljila oči.

Možak je zdehnil, kajti bil je že na koncu svojih moči, in pri najboljši volji se ni mogel domisliti nadaljevanja. S težavo je privzdignil vek, pogledal babo v oči in jo poprosil za pol ure spanca.

»Tu imaš pol ure spanca, kaj pa podnevi delaš,« je zavpila baba in mu zllila vrč vina v glavo, da se je ves stresel in s slabotnim glasom nadaljeval:

»Prišel je, to bi bilo treba videti, velikanski udav in vojak ga je vprašal, kje se gre k plutovinastemu kralju. Udav se je popraskal po stari glavi, nagubal čelo in rekel: 'Čakaj malo.' Čez eno uro se mu je čelo zjasnilo in rekel je: 'Tamle dol ob reki moraš . . .', a tedajci se je spomnil, da nima prsta kazalca, in bruhtil v krčevit jok. 'Jaz ti lahko priskrbim prst kazalec, če me odpelješ po reki navzdol do kralja,' je rekel vojak in udavu so se prižgale iskricice . . .«

»Ti bom jaz dala iskricice, slepar,« je zavpila baba in vrgla poleno v moža. »Tebi se bodo še zvezde prižgale in še marsikaj.«

Potem se je brez opozorila zvrnila na hrbet in pokrila s kožami. Možu je padla glava v kolena in zajel ga je krtje črn, gluhanec brez sna.

»Vrata so se odprla z drleskom,« je drugega dne o mraku začel Jože K. »in stopil ni nihče drug kot stari profesor doktor; kot vedno — o pravem času. Štirje potniki v kupeju so živčno skočili na noge in vsak se je trudil, da bi prepustil svoje mesto markantnemu starcu. Ali on je kar stal, se zagonetno smehljaj, pihal dim iz ust in tiho ponavljal: 'Jaz pa vem, kdo izmed vas štirih je umoril starega Huga.'«

»Poslušaj, je tedaj zarohnela grda mlada baba in se skobacala na noge. »Jaz ne vem in tudi nočem vedeti, kdo je zdaj ta tvoj profesor, hočem pa, da ti nekaj veš; danes do polnoči končaj svojo pravljico ali karkoli to pač je, potem pa . . . kot sva se zmenila.« In je začela netiti ogenjček. Mali mož se je prestrašil. Ura je odbila deseto . . . se pravi, še dve uri. Kakšen bo, ko bo kuhan? Rdeč kot rak? Kako je to, če nisi več surov? Mož je stopil na prste, zbral vso voljo, kar je še imel in se odkašljaj:

»Tako je kositrni vojak potoval in bil iz dneva v dan bliže plutovinastemu kralju. Na svoji poti je prižgal iskricice še: divjemu prašiču, bobru, mravljinčarju, glisti, avstrijskemu raziskovalcu gozdov Schumannu, trem ribam in nazadnje še neverjetni troprsti živali, ki si še sama ni vedela imena in je bila prav zategadelj tako žalostna. In tako je navsezadnje, četrtek je bil, tako kot zdajle, najhujša vročina je že popuščala, v megličasti soparici, tri lučaje od sebe, ugledal mogočnega in strah zbujajočega plutovinastega kralja, kako je po turško sedel in se prelival po ogromni rogovili ogromnega plutovca, vsake toliko časa poškilil v zahajajoči reženj sonca in čistil ne-kakšne leče.«

Baba pristavila kotel z vodo in rekla: »Tu noter te bom dala opolnoči. Upam, da ti je kotel po godu; edino, če ne bi mogoče rajši tistega z vrezano planiko.«

Možak je pogoltnil slino, preslišal strašne besede in nadaljeval.

»Kamniti vojak . . .«

»Torej ni več fosforni?«

»S-saj . . . k-kositrni vojak je s-stekel čez travo. Vrgel se je pred noge plutovinastega kralja. Plutovinasti kralj je potihem pel . . . neko pesmico, in ko ga je vojak začel ogovarjati, je udaril s pestjo po votlem deblu, da se je po Mozambiku razlegel strašen grom. Pavijan je zgroženo pogledal vojaka in mu šepnil: 'Ne moti jih, ko pojejo pesmico.'«

Baba je stopila do neke police in zamrmrala: »Žbice, rman, kapre . . . ne vem, nemara ne bi kazalo pozabiti na ščepec perujskega popra . . . kdo ve, kakšni so . . . hej, spet sem pozabila: odkod si že?«

»Iz Ljubljane, gospa,« je šepnil možak in se začel potiti.

»Pa kaj veš, kakšno meso imate . . . se kaj žrete med sabo?«

»N-ne, gospa.«

»Sem si kar mislila. No, bomo že videli, nekaj bo že . . .«

»Torej . . . kralj je prepeval nekaj takega: 'Jaz sem srh, jaz sem srh, tu tut tu tut . . .' Vojak je čakal tri ure, da se je le odhrkal in plaho rekel: 'Pre . . . Vel . . . Mil . . . Njegovo visočanstvo . . . največjega . . .', — 'Dobro, kaj bi rad,' je zadonel mogočno kraljev tihi in mirni glas. 'Rad bi . . . j-jaz . . . sem samo ubogi kositrni vojak, nepokreten košček kositra, in bi bil rad . . . k-kositrni vojak iz plu-plute.' — 'Kositrni vojak iz plute?' se je začudil kralj. 'Da, da kositrni vojak iz plute. Poglejte: če bi si zaželel potovanja — in to se mi, naj bo pravici zadoščeno, primeri večkrat — ali pa če bi mi iz neba, se pravi, iz dna grozili raki, bi bil plutovinasti vojak, če pa bi hotel počivati ali pa bi mi z neba stregle po življenju kokoši, se pravi, race, tedaj bi bil pa kositrni vojak; in narobe: kadar bi mi iz dna grozili raki . . .' — 'Razumem,' ga je mirno prekinil kralj in se zamislil. Minila je polnoč in kraljev glas je mehko zadonel čez megleno džungelsko jaso: 'Vstani, nesrečnik, in pojdi, da se napiš. In ko se zjutraj zbudiš, stopi dol na breg reke, se mirno poženi vanjo, kajti vélika želja ti bo izpolnjena — kositrni vojak iz plute boš . . .«

»Končno,« je zavzdihnila baba in začela sekljati česen.

»Vojak ni mogel spati tiste noči, kajti srce mu je prehrupno igralo od presilnega veselja. Gledal je v temno žametno pragozdno nebo in hitel razlagati vsaki zvezdi posebej, kolikšno neverjetno veselje ga je doletelo. Ob prvih znamenjih zore je skočil na noge, stekel dol do rečnega brega, pozdravil sonce in se pognal v umazane valove. Seveda se ne da popisati, kolikšno je bilo njegovo presenečenje, ko se je znašel na mehkeem rečnem dnu in se ni mogel ganiti nikamor.«

»Bi imel kaj proti, joj, če ti dam rezino paradižnika v usta in vejici peteršilja v ušesa,« ga je zamišljeno vprašala baba, medtem ko je skakala po koči in metala raznovrstne začimbe v kotel.

»Ne — se pravi, joj, počakaj malo, kajti zdaj pride konec pravljice.«

»Čakam, čakam,« je rekla baba in se zasmejala.

»Ko je to silno nesrečo kositrnega vojaka videl pavijan, se je zasmejale in vprašal kralja: 'Kako je moglo, njegovo visočanstvo? Kaj se jim ne zdi, da se je vseeno malce prekruto poigralo z nesrečnim vojakom?' — 'Niti ne, moj dragi pavijan,' je zazdehal kralj in se pretegnil, kajti skozi goste pahljačaste liste, na katerih se je še svetila rosa, je pogledal reženj sonca.

'Niti ne. Kajti samo pomisli, koliko iskric sem to noč prižgal v njegovo temno in dolgo trajno žalost...«

Možakar je zabingljaj z nogami, se upov poln nasmehnil, pogledal grdo mlado babo in čakal.

»In?« je vprašala baba, ko je začutila, da jo možič opazuje.

»Ja, in to je konec... kaj se ti ne zdi k-krasno?« je razočarano rekel mož in srce se mu je ustavilo.

»To da je kakšen konec,« se je zakrohotala baba. »In to naj bi bila pravljica, bog nebeški!«

Možak je ves splašen mencial in si grizel nohte. Ura je bila pol polnoči. Voda v kotlu je brbotala, baba je strepela v strop in na prste preštevala vse začimbe, ki jih je bila zmetala v krop. »Mislim, da bo,« je zadovoljno rekla in si pomela dlani.

»Seveda še ni konec, tisti čisto pravi konec,« je začel blebetati Jože K.. »Namreč — kaj je bilo zdaj? Prebudilo se je prečudovito rastlinstvo kraljestva džungelskega pragozda in zabučalo, da se je razlegel šumot do treh japonskih cesarjev, iz omamnih vonjav eksotične praproti — milijone in milijarde cvetovij se je namreč razprlo kot en sam prekrasen cvet iz zlata, srebra, bakra, škrlata in ahata — se je oglašal cveket in škrbet malih, nerodnih, sinjekljunih marabujev, salve in slapovi premoogočne muzike so vršali, kaj vršali! — naravnost gromazeli so, skozi sleherno kristalno kapljico rose, da so se lomili in rojevali novi in še bolj novi zvoki, vse dokler ni iz demantnih prostranstev velurnega sveta sanjavega rečnega odseva vstala, kot da bi se porodila iz školjke, vsa bela in prosojna, na čelu pa ji je z očesa s slepečo belo saturnovo svetlobo sijal žarek, kakor ribje oko v solzni čistosti, biser, gospodarica vsega, o, da, ta, ki je bila še pred kratkim pahnjena...«

»Na sol bi pa skoraj pozabila,« se je lopnila po čelu grda mlada baba in začela računati, ocenjujoč moževo velikost, koliko je naj usuje v lonec.

»Iz samega sonca pa je tedajci priletel sel, samo kakšen sel! V žolti zlatnini... kakšnih oči! Priletel in takole razglasil veselo voščilnico sodnemu dnevu...«

»Vesela bi bila, ko bi že enkrat nehal,« se je zadržala baba, kajti nekaj se je bila uštel pri preračunavanju. »Do grla sem sita te tvoje slaboumne godlje.«

Jože K. je utihnil, prekrizal roke in se bedasto zastrmel v babo. Ko je udarila polnoč, je baba zaključila račun, naredila preizkus, si pomela dlani in rekla: »Ajd, gremo.«

»Tokrat, žal, ne,« se je mirno nasmehnil možak in se predrzno zagledal v njen od presenečenja obledeli obraz.

»Kaj praviš,« je rekla čez nekaj časa in še vedno ni verjela svojim ogromnim ušesom.

»Prav si slišala. Tokrat pač ne greva nikamor. Saj se še spominjaš najine pogodbe, ne?«

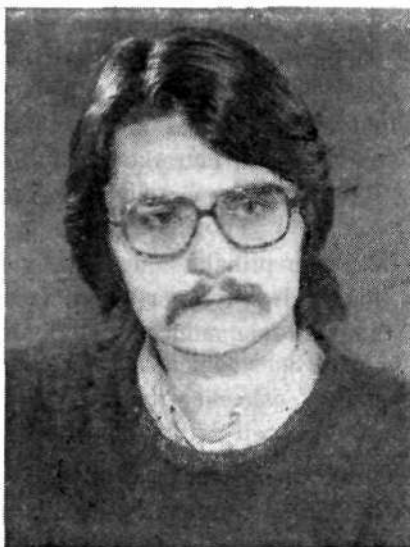
»Ja. — In?«

»No, žalostno, da moram še razlagati! Malo prej si namreč priznala, da sem te do grla nasitil s svojo ne vem kaj že. Obenem pa si obljubila,

da boš vesela, ko bom nehal, in . . . glej nehal sem. Samo še to bi te prosil, da mi poveš za kakšno ne preveč odročno vas, kamor vlak vozi ali pa avtobus.« — In je krepko zaprl usta.

— Baba je samo strmela, kuhalnica ji je zdrknila iz rok, ovijale so jo megle. Veliko ur se je bojevala s silno togoto, proti jutru pa se je utrujena sesedla na zaboj in zatarnala: »Nikar!«

Možak se je šele takrat zavedel, da pod pazduho še vedno stiska tisto nesrečno kokoš. Vrgel jo je v kotliček, stopil do grde mlade babe, jo potpeljal po ramenih in jo povabil, da se mu pridruži z vrčem vina. In ko sta potem tri dni in tri noči obirala bedra, se splakovala z vinom in še drugače praznovala gospodov enainpetdeseti rojstni dan, je ona še kar naprej zmajevala z glavo in ponavljala: »Kako je to čudno. Kako je to čudno.«

Ivo
Svetina

Dunajske noči

ZA MIO

- I. Tvoje telo dišeče morje pod mojim valovi
in kdaj valovi kje dragulji so bili!

In tvoje roke, česarkoli se dotaknejo,
sem jaz v njih; sedaj, ko si ostala sama
z račkami zapuščena, z razpuščenimi lasmi,
da njih baker s solzami se na tvoji koži igra,
ko z valovi neznanimi plovem na Večernega